

KİTAP ELEŞTİRİSİ

Doç. Dr. Ercan EREN, İktisatta Yöntem (Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını: Bursa, 1989) konulu kitap hakkında kısa bir eleştiri.

Halil SEYİDOĞLU¹

Günümüzde teknoloji başdöndürücü bir hızla gelişmekte ve kurumsal yapı hızla değişmektedir. Bu gelişmeler ekonomik hayatı dolaysız şekilde etkilemekte ve yeni yeni sorunlar gündeme getirmektedir. Acaba gerçek dünyadaki bütün bu oluşumlar karşısında İktisat Bilimi nasıl bir gelişme çizgisi ortaya koymaktadır? Örneğin, yeni oluşumlar veya durumlar tatmin edici biçimde açıklanabilmekte ya da önceden görülebilmekte midir? Ayrıca iktisadi prensipler üzerinde bilim adamlarının değer yargıları ne ölçüde etkili olmaktadır? Daha da genel bir görüşle, bilimler yelpazesinde iktisadın yeri ve gelişmişlik düzeyi nedir? Bütün bu ve benzeri soruların cevaplandırılması İktisatta Yöntem ve Kuram sorunlarının incelenmesini gerektirir. Yöntem sorunlarının iyi anlaşılması aynı zamanda İktisat'ın "bilimselliği"nin daha iyi değerlendirilmesine ve iktisat prensiplerinden bilimsel öngörüde ne ölçüde yararlanılabileceğinin daha sağlıklı biçimde ortaya konmasına yardımcı olur.

Ülkemizde yöntem konusunda maalesef büyük bir boşluk vardır. Birkaç öncü çalışmanın dışında bu konularda yayınlanmış eser sayısı oldukça azdır. O nedenle Dr. Eren'in çalışması bu boşluğu doldurma yolunda atılan ciddi adımlardan birisi durumundadır. Yazar'ın yüksek lisans ve doktora düzeyinde verdiği derslerin bir ürünü olan bu çalışma oldukça geniş bir literatür taramasına dayandırılmıştır.

Pratik sorunlara ilişkin iktisadi analizlerin en önemli niteliklerinden birisi iktisatçıların farklı görüşlerden hareketle farklı sonuçlara varmalarıdır. İktisatçıların arasındaki görüş ayrılıkları geçmiş dönemlerin bir özelliği olduğu gibi günümüzde de devam etmektedir. Yazar, bu çalışması ile iktisatçıların arasında neden görüş birliği sağlanamadığı sorusuna cevap aramaktadır. Gözlemlerimiz özellikle iktisadi buhran dönemlerinde yöntem sorunlarına ilginin özellikle arttığını ortaya koyuyor. Nitekim yazar da 1970'lerden sonra yaşanan buhranla birlikte "neyin doğru, neyin yanlış olduğu konusunda artan kaygı ve şüphelerin" kendisini böyle bir çalışma yapmaya yönelttiğini ifade etmiştir.

1 Prof. Dr.; U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

Çalışma üç ana bölümden oluşuyor: Yöntem Sorunları, İktisatta Yöntem Tartışmaları ve İktisatta Okullar ve Yöntemleri. İlk bölümde yöntem konusunda bazı kavram ve yaklaşımlar açıklanıyor. Mantıksal Pozitivistler, Popper, Kuhn ve Lakatos hakkında açıklamalar yapılıyor, iktisatta bilgi ve zaman sorunları ele alınıyor. İkinci bölümde Pozitif İktisat çeşitli yönlerden inceleniyor. Özellikle Friedman'a geniş yer veriliyor. Üçüncü bölümde Chicago ve Avusturya Okullarıyla Keynesçi, Tarihçi ve Kurumsalcı Okullar tanıtılıyor, yöntemleri hakkında açıklamalarda bulunuluyor.

Çalışmaya bütünüyle bakıldığında, Pozitivizm ve Pozitif İktisat'a ağırlıklı yer verildiği görülür. Ayrıca Popper, Kuhn ve Lakatos'ın bilim felsefesi esas alınmıştır. Egemen sentezin Neo-Klasik paradigma olduğu, buna karşın farklı paradigmalardan yanyana bulduklarına dikkat çekilmiştir.

Yazar bilimde nesnellığın değer yargılarını dışlamadığını savunmakta ve farklı değerlerle yüklü olmalarına karşın, çeşitli okulların "bilimsel" oldukları ve "gerçeği" temsil ettikleri varsayımında bulduklarına işaret etmektedir. Açıklamalarından yazarın tek bilimsel gelişme veya normal bilim yerine Lakatos'taki gibi değişik araştırma programları kabulünün "gerçek durumu" daha iyi yansıttığı görüşünde olduğunu anlamaktayız.

Dr. Eren'in çalışması geniş bir literatüre dayanan orijinal bir çalışmadır. Metinde verilmeyen ayrıntılı bilgiler dipnotlarında sunulmuştur. Kitabın lisans üstü çalışma yapan öğrencilerle birlikte, bilim felsefesi ve iktisatta yöntem sorunlarıyla ilgilenen okuyuculara çok yararlı olacağına kuşku yoktur. Zaman zaman yazarın ağırlığı, yöntemin incelenmesinden çok, o konuyla ilgili iktisatçılar arasındaki tartışmalara verdiği ve bazı konularda yeteri kadar ayrıntıya inmediği düşünülebilirse de bunlar çalışmanın orijinallliğini ve bu alana yaptığı katkıları gölgeleyecek boyut ve önemde değildir.